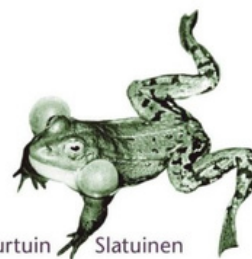

Natuur
Slatuinen

Stichting Natuurtuin Slatuinen

Slatuinenweg 45, 1057 KB Amsterdam
020 – 4124361
slatuinen@tiscali.nl
www.natuurtuinslatuinen.nl
<https://www.facebook.com/Slatuinen>
NL18INGB0007703824

Natuur Slatuinen

Jaarverslag 2024

Stadsdeel West Amsterdam

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

Beheer van de tuin 4

Natuureducatie in de tuin 7

Buurt- en wijkfunctie van de tuin 8

Het jaar 2024 in cijfers 13

NATUURLITERAIRE INSPIRATIE

Van de wolken leren om te zweven.

Van de wind leren om impulsen te geven.

Van de vogels leren om hoogte te winnen.

Van de bomen leren om standvastig te zijn.

Van de bloemen leren om te schitteren.

Van de stenen leren om te blijven.

Van de struiken leren om in het voorjaar te vernieuwen.

Van de bladeren leren om in de herfst los te laten

Van de storm hartstocht leren.

Van de regen leren te vervloeien.

Van de aarde leren ontvankelijk te zijn.

Van de maan leren te veranderen.

Van de sterren leren een onder velen te zijn.

Van de jaargetijden leren dat het leven telkens opnieuw begint

Ute Lautendorf

Stichting Natuurtuin Slatuinen

Adres: Slatuinenweg 45

1057 KB Amsterdam

Telefoon: 020 – 4124361

E-mail: slatuinen@tiscali.nl

Website: www.natuurtuinslatuinen.nl

Facebook: <https://www.facebook.com/Slatuinen>

Kamer van Koophandel no.: 41216978

ING rekening: NL18INGB0007703824

VOORWOORD

De Stichting Natuurtuin Slatuinen stelt zich ten doel de ontwikkeling van de natuur en van op de natuur gerichte activiteiten te stimuleren alsmede de sociale cohesie van haar woonomgeving te bevorderen. We hopen aan de hand van dit jaarverslag u een blik te verschaffen op deze activiteiten ter bevordering van een groen, sociaal, levendig en (natuur) educatie gericht stadsdeel, mede dankzij financiering door de gemeente Amsterdam.

In dit voorwoord stippen we een paar aspecten aan waarmee het jaar zich onderscheidt van voorgaande jaren en waar we in dit verslag nader op ingaan:

Een wespennest in de tuin.

In de natuurtuin ligt de nadruk op spontane ontwikkeling. Dus als een wespennest zich spontaan op een ongemakkelijke plek in de tuin vestigt zoals dit jaar gebeurde proberen we daar uiteraard een wespenvriendelijke oplossing voor te vinden. Het zijn ook zeer nuttige beestjes. Zo voorkomen ze bijvoorbeeld plagen van andere insecten en bestuiven ze bloemen.

Beschermwaardige bomen.

Oktober 2021 is er in de natuurtuin een schouw (verkenning, inventarisatie) gehouden in het kader van de actualisatie van de lijst beschermwaardige bomen. Per oktober 2024 is voor heel Amsterdam West de lijst gecompliceerd en van gemeentewege geaccordeerd. De natuurtuin herbergt tien bomen die de status van beschermwaardigheid verdienen, waaronder drie esdoorns.

De oudste bomen op het terrein zijn drie esdoorns, waarvan twee wellicht onderdeel zijn geweest van het parkontwerp van het voormalige Julianapark, aangelegd in 1912.

Van veengrond tot duurzame tuin.

Voor een lezing in het Engels getiteld *Urban nature development*, te houden aan tweedejaars studenten landschapsarchitectuur, gingen we flink de diepte in. Weliswaar hoefden we niet zo diep als 14m of dieper -NAP, toen er nog een zeegat tot in het huidige Amsterdam-West reikte, maar aan minder diep dan de slappe veenbodem als startpunt voor de lezing ontkwamen we uiteraard niet om een verklaring te bieden voor de wijze waarop het landschap in de loop der eeuwen in cultuur werd gebracht en ook hoe dit tot op de dag van vandaag van invloed is geweest op het ecologisch beheer van de natuurtuin.

Rest ons nog u toe te wensen ook volgend jaar weer veel plezier aan de natuur te beleven. We zien er naar uit u wederom in de tuin te mogen verwelkomen.

Met vriendelijke groet,

het bestuur van de Stichting Natuurtuin Slatuinen.

Louis Stuster, voorzitter

Nico Kuyvenhoven, secretaris

Jack Horio, penningmeester

BEHEER VAN DE TUIN

Wat is een natuurtuin?

Wij verstaan onder een natuurtuin een tuin waarin de natuur gedeeltelijk haar gang kan gaan. De nadruk ligt op spontane ontwikkeling. Door beheer wordt er gestuurd in de ontwikkeling. Het gebruik van bomen en kruiden is voornamelijk inheems.

Belangrijke doelstellingen zijn:

- Ontwikkelen en handhaven van soortenrijkdom van inheemse planten.
- Ontwikkelen en handhaven van variaties in milieutypes.
- Het realiseren van milieutypen waar binnen natuurlijke processen zorgen voor soortenrijkdom.
- Het bieden van rust, foerageer -en broedplaatsen voor dieren (zoogdieren, vogels insecten en amfibieën).

Een 'verborgen paradijsje' gerund door vrijwilligers

Een 'verborgen paradijsje' wordt het wel genoemd: Natuurtuin 'De Slatuinen'. Naast grote bonte spechten, esdoorns en zwartmoeskervel vinden midden in het stadsdeel De Baarsjes nog talloze andere soorten bloemen, planten, vogels en kleine zoogdieren hier een rustige plek. Een bijzondere plek, die ook op een bijzondere manier wordt beheerd, namelijk door bewoners uit de buurt.

Spil in dit geheel is de beheerder, de deeltijd-betaalde kracht, wiens focus uiteraard op de tuin zelf ligt en onder wiens deskundigheid vier 'groene' vrijwilligers de tuin onderhouden. Of het nu hard waait of regent, de vrijwilligers plegen bijna elke donderdag geheel belangeloos onderhoud in de tuin. Om maar een greep uit de werkzaamheden te doen: van het maken van takkenrillen tot het begaanbaar houden van de paden, van het al snoeiende, wiedende en plantende bewaken van de soortenrijkdom tot het beheeren van de terreintypes, zoals – zwaar werk! - het baggeren van de vijvers. Dit heeft ook een 'multiplier effect' op de directe omgeving: niet alleen een tuin die prachtig is, maar ook 'rainproof' en van invloed op de (WOZ-) waarde van de huizen.

Ietje van Dongen en Rob Spangenberg aan het werk in de volzomerse tuin.

Een wespennest in de tuin

In september bleek dat een wespenkoningin een nest had gebouwd in de doorgang naar de tuin. De doorgang is smal, waardoor de bezoekers in de aanvliegroute van de wespen terecht konden komen. Opgehangen waarschuwingmeldingen konden niet verhinderen dat een enkele bezoeker toch door een wesp gestoken werd, met name wanneer men bij mooi weer nog in korte mouw naar buiten ging.

Bij aanvang van de natuurlessen voor de naburige basisscholen werden ook drie kleuters gestoken. Dit was aanleiding om de scholen op de hoogte te stellen, opdat de kinderen voorzichtig en waakzaam door de doorgang geleid konden worden. Helaas besloten een aantal scholen om zich af te melden.

Een remedie tegen een wespennest waar men al gauw aan denkt is een wespenval met lokstof (siroop, vruchtensap e.d.), maar dan zouden de wespen de nectar van de klimop moeten versmaden ten gunste van de lokstof. Zolang de klimop voldoende voedsel biedt, stellen de wespen zich daarmee tevreden. Beheerder Marijke Kooijman vroeg de Wespenstichting om advies. Zonder in detail te treden kwam het er op neer dat we het beste de aanvliegroute van de wespen konden aanpassen door een zeil rondom het nest op te hangen.

Logo van de Wespenstichting. De stichting zet zich in voor meer begrip voor en kennis van (sociale) wespen.

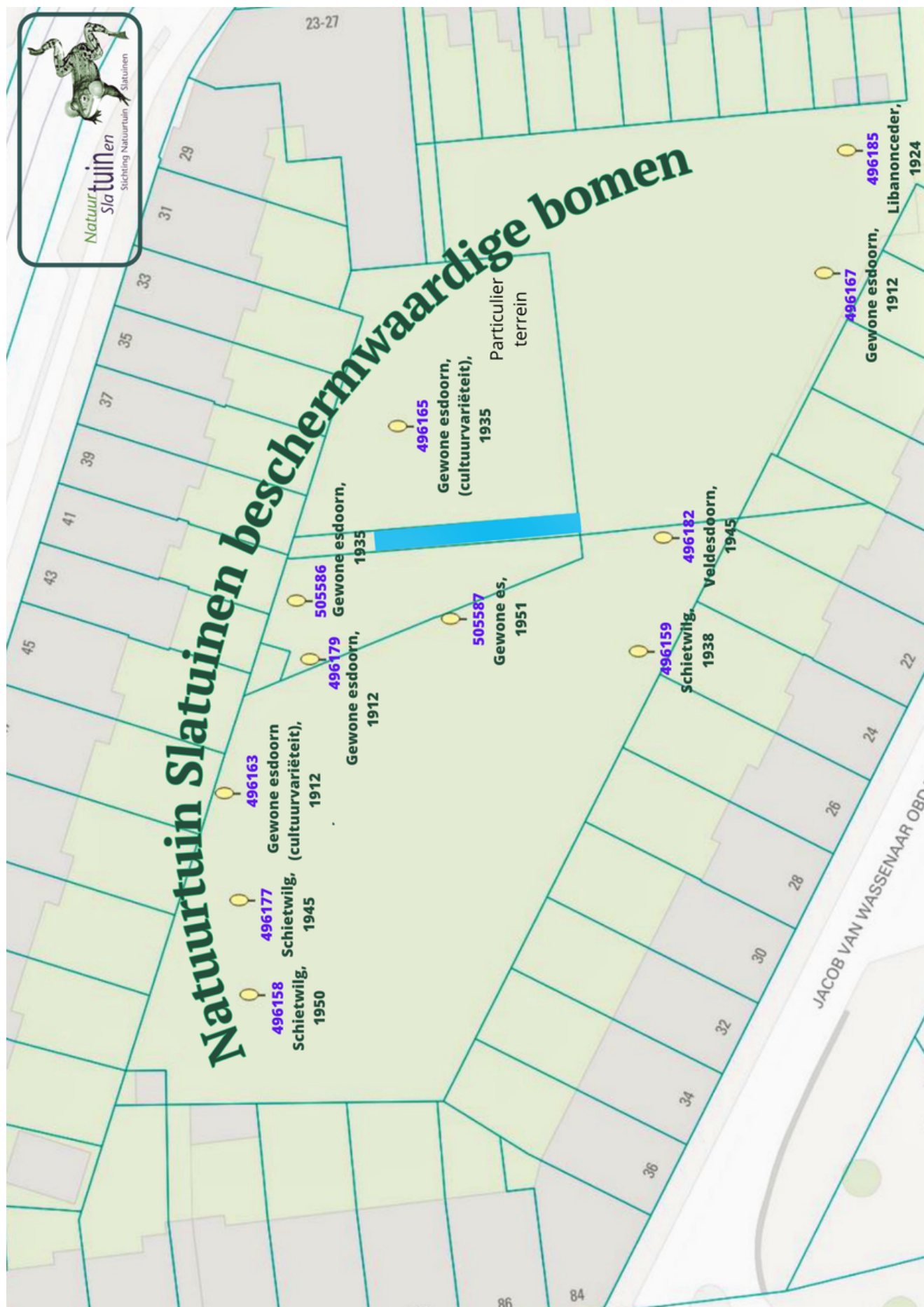
Het zeil rondom het wespennest in de doorgang.

Beschermwaardige bomen

Op 9 oktober 2024 heeft de Commissie Beschermwaardige Houtopstanden de actualisering van de lijst beschermwaardige bomen voltooid. Het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel West heeft het advies van de commissie geaccordeerd, inclusief tien bomen van de Natuurtuin Slatuinen.

Mooi dat we nu een beschermwaardig bestand hebben. Helaas gaat men tegenwoordig vanwege allerlei bouw- en verbouwingswerkzaamheden nogal lichtvaardig tot kap over. Wat dat betreft zou de huidige bomenverordening wel wat strenger geherformuleerd kunnen worden. Zoals vermeld in een Amsterdamse keur uit 1454 (zoals toen een verordening werd genoemd) wist men er wel raad mee: *“Hij die de boomen, staande op de Veste, quest, schillet of scoffiert wordt gevonnist door het verlies van de rechterhand of 20 L boete”* (de L staat voor het Latijnse *libra*, ofwel het Karolingische pond, een zilveren munt).

Plattegrond van beschermwaardige bomen in de natuurtuin

NATUUREDUCATIE IN DE TUIN

Het natuureducatie project in het kader van NME (Natuur- en Milieueducatie) is een belangrijk natuurbelevingsproject, ten behoeve van de groepen 1 t/m 6 in het primair onderwijs in Stadsdeel West.

Er zijn dit jaar 28 lessen gegeven, 13 in het voorjaar en 15 in het najaar. Voor het najaar waren oorspronkelijk 21 lessen voorzien, maar 6 lessen werden geannuleerd vanwege een wespennest bij de doorgang naar de tuin. De gemeente kon ons streven naar het behoud van de wespen zonder meer waarderen en vergoedde ook de geannuleerde lessen.

De volgende scholen deden mee:

Admiraal de Ruyterschool
Al Maes (Stichting As-Siddieq)
Zijderoute school
Rosa Boekdrukkerschool
Joop & Willy Westerweel school
Hildebrand van Loonschool
Visserschool
Meidoorn groep
Amg school
Openluchtschool groep
Catamaran school

Kinderen bekijken glimmerinkzwammen. Deze zwammen zijn nog vrij jong, de vorm van de hoed is nog eivormig. Later wordt de hoed kegel- tot klokvormig. Met een spiegeltje onder de hoed zijn de papierachtige ribben (lamellen) aan de onderzijde te zien. De zwam groeit op stronken of begraven hout van loofbomen.

Foto: lerares Marijke Kooijman

Kinderen bekijken een tonderzwam. Deze zwam was ooit licht-tot donkergrijs van kleur, maar bij veroudering worden ze bijna zwart. Met een spiegeltje onder de hoed is de buisjesstructuur aan de onderzijde te zien. De zwam groeit op stammen van verzwakte of dode loofbomen, vooral beuken en berken.

Foto: lerares Marijke Kooijman.

BUURT - EN WIJKFUNCTIE VAN DE TUIN

Bezoekers van de tuin

Elk jaar wordt de tuin bezocht door buurtbewoners, fotografen, kunstenaars, rustzoekers, (school) kinderen, peuters van de buitenschoolse opvang, (ex-) buurtgenoten, biologen en collega-(natuurtuin) beheerders. De bezoekers komen niet alleen uit de buurt, maar soms ook ver daarbuiten.

De natuurtuin is open:

- Elke zondagmiddag, van 13 tot 16 uur. Er is dan altijd een van de negen 'zondagsvrijwilligers' aanwezig om de bezoekers te verwelkomen en te informeren.
- Elke donderdag. Dan plegen ook vier toegewijde vrijwilligers onder begeleiding van een deeltijd vaste kracht onderhoud aan de tuin.
 - Oktober tot en met maart van 10 tot 16 uur
 - April tot en met september van 10 tot 17 uur

Dit jaar mochten we meer dan 3.313 bezoekers tijdens de openingstijden ontvangen, qua grootte-orde vergelijkbaar met vorig jaar.

Op openingstijden	jan - apr	mei - aug	sep - dec	Totaal
Aantal bezoekers per vier maanden	894	1.314	1.105	3.313
waarvan totaal op zondagen	673	849	841	2.363
waarvan totaal op donderdagen	221	465	264	950

Informatiemateriaal voor bezoekers

Het aandeel bezoekers dat zich in het Engels uitdrukt is aanmerkelijk toegenomen. Dit hangt ongetwijfeld samen met het toeristen spreidingsbeleid van de gemeente en de gentrificatie die zich in de loop der jaren in de Baarsjes heeft voorgedaan. De informatiefolder hadden we al een aantal jaren eerder in het Engels vertaald, maar nu was ook de Doe-het-zelf rondleiding aan de beurt. Aanleiding was een in het Engels te verzorgen lezing in het Slatuinhuis vooraf te gaan door een rondleiding. Het vertaalwerk bleek overigens al gauw stof tot overdenking en discussie. Om maar een voorbeeld te noemen: hoe vertaal je takkenrillen in het Engels? Een één op één vertaling dat geheel de lading dekt is eigenlijk niet te vinden. Uiteindelijk kwamen we uit op *deadwood hedge*. Overigens, binnen het Nederlands vloeien de betekenissen al in elkaar over. Zo kan men ook van een houtwal spreken, maar daar wordt dan wel eerder een aarden wal begroeid met bomen en struiken mee bedoeld.

NL / ENG
Do-it-yourself guided tour
Duration 30 minutes.

Natuurtuin Slatuinen

24 uur West

Geniet van de tuin.

Al wandelend op eigen gelegenheid.

Of vraag om / sluit u aan bij een rondleiding van ca. 25 min.

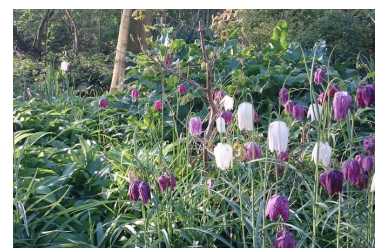
Geen vaste tijden al naargelang (spontane) belangstelling.

Op zaterdag 25 mei deden we mee aan 24 uur West, een ontdekkingstocht naar allerlei plekken in Amsterdam West.

We mochten ca. 170 bezoekers verwelkomen.

Behalve de gebruikelijke rondleidingen organiseerden we ook twee kinderexcursies voor de leeftijd van zes tot en met twaalf jaar: een verkenningstocht in en om de Natuurtuin Slatuinen.

Het was er ook wel het jaargetijde naar om te ontdekken wat er zoal groeit, bloeit en krioelt. Onder andere de wilde kievitsbloem bloeide weelderig.

Open Tuinen West

Op de tweede zaterdag van juni, 8 juni, deden we gewoontegetrouw weer mee aan Open Tuinen West, van 10:00 tot 17:00. Een ideale dag voor tuinliefhebbers om in Oud-West en de Baarsjes tuinen te bezoeken. Maar liefst 468 bezoekers deden die dag onze tuin aan: om op eigen gelegenheid door de tuin te wandelen of zich bij een rondleiding aan te sluiten. En net als bij 24 uur West werden er ook weer kinderactiviteiten georganiseerd.

Het tuinharkje van Open Tuinen West.

Kinderactiviteiten met Angela Bosman tijdens Open Tuinen West.

Wederom veel belangstelling voor de historische fotos van de Slatuinenweg en omgeving.

Op dezelfde dag werd er gedemonstreerd tegen de huuronttrekking van Slatuinenweg 53. Pieter Nieuwkamp, een van de oprichters van de natuurtuin, woonde er vanaf 1937 tot aan zijn dood in 2023.

Vrijwilligersuitje naar de Heimanshof

Vrijdag 26 juli was een prima zomerse dag voor een natuureducatief verantwoord vrijwilligersuitje. De keuze was gevallen op heemtuin De Heimanshof te Hoofddorp. De tuin is genoemd naar Eli Heimans (1861-1914), die evenals Jac. P. Thijsse bijdroeg aan de popularisering van de natuurstudie en zich inzette voor de natuurbescherming in Nederland.

De beheerder Jan van Steijn (rechts op de voorgrond) leidt ons rond op de Heimanshof. Verder op de foto, van links naar rechts, Nico Kuyvenhoven, die het uitje organiseerde, Angela Bosman, Marjon de Vries en Anita Mulder. Foto: Marijke Kooijman. Ook van de partij waren Ietje van Dongen, Rob Spangenberg, Louis Stuster, Sil Zijlstra en Jack Horio.

Van veengrond tot duurzame tuin

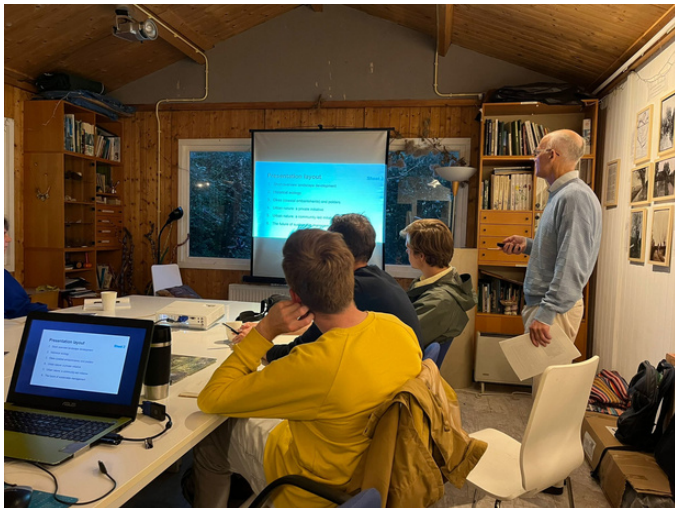

From peatland to sustainable garden, zo luidt de ondertitel van een PowerPoint presentatie waarin het verhaal van de natuurtuin wordt uiteengezet tegen de achtergrond van een brede historische, landschappelijke, ecologische en uiteindelijk urbane ontwikkeling.

Aanleiding tot de presentatie was een verzoek van Blake Allen, afgestudeerd in de landschapsarchitectuur aan de Academie van Bouwkunst (Academy of Architecture), of we aan een groep door hem begeleide tweedejaars studenten een lezing konden geven over de natuurtuin. En wel in het Engels, als onderdeel van een serie van zeven lezingen getiteld *Exploring nature-inclusive design from diverse perspectives*: een niet geringe opdracht, die het kader van de buurt- en wijkfunctie van de tuin ruimschoots oversteeg.

De titel *Urban nature development* (stedelijke natuurontwikkeling) die we de presentatie / lezing meegaven duidt onder andere op het belang van tuinontwerpen ten behoeve van aantrekkelijke stadsnatuur in een zich verstedelijkende omgeving. Een voorganger van de natuurtuin, het particuliere initiatief tot de aanleg van het Julianapark uit 1912, was daar al een pril voorbeeld van. Tegenwoordig is mede vanwege de klimaatverandering natuurinclusief ontwerpen en bouwen van steeds groter belang geworden, omwille van een leefbare en duurzame stedelijk omgeving.

Andere belangrijk thema's die aan de orde kwamen waren de bodemlagen door de eeuwen heen, het voormalige dijk- en polderlandschap, het bewoners-zelfbeheer aspect (ofwel de tuin als een *community-led initiative*) en uiteraard het beheer van de natuurtuin als zodanig.

Zeer geïnteresseerde studenten landschapsarchitectuur tijdens de powerpoint presentatie op maandagavond 23 september in het Slatuinhuis, gegeven door Jack Horio.

Paddenstoelen in de natuurtuin

Het is geen geweldig jaar geweest voor het rijk van de Fungi, de schimmels of zwammen. Veel te nat. Apart georganiseerde rondleidingen hebben we deze keer dan ook niet gegeven. Wel hebben we er tijdens de gebruikelijke openingstijden aandacht aan besteed. Zodra de ondergrondse zwamvlokken hun locatie toch nog korte tijd prijsgaven door de bovengrondse aangroei van hun vruchtlichamen, de paddenstoelen, wezen we de bezoekers op deze wonderlijke creaturen.

De grote kale inktzwam (Coprinospora atramentaria). Komt over het algemeen voor in groepen of bundels op stronken van loofbomen. Wanneer de zwam rijp is begint de hoed af te breken en te vervloeien tot een inktachtige substantie. De zwam is giftig indien samen met alcohol genuttigd vanwege de coprine die het bevat. Een rood aanlopende gezicht, warmteaanvallen en duizeligheid kunnen er het gevolg van zijn.

STICHTING NATUURTUIN SLATUINEN - HET JAAR IN CIJFERS 2024
Budget
Realisatie

BEHEER - EN BUURTFUNCTIE				
Inkomsten	Beheer- en buurt-functie	Subsidie 2024	19.350	19.350
	Donaties	Per transactie / QR en cash tijdens openingstijden e.d.	2.000	2.081
	Slatuinhuis	Verhuur: kantoorplek; cursusruimte; eenmalig gebruik.	2.250	2.501
	Incidenteel	Catering & donaties bij evenementen; rondleidingen	300	255
TOTAAL INKOMSTEN BEHEER - EN BUURTFUNCTIE			23.900	24.186
Beheerkosten	Professionele begeleiding	Tuinbeheer en -coördinatie	11.500	11.740
		Subtotaal beheer: begeleiding, coördinatie	11.500	11.740
	Directe kosten	Reguliere onderhoudskosten		
		- Planten, struiken, bollen, zaden, turf e.d.	250	70
		- Gereedschap, kleding en materiaal	100	22
		- Zand, grind, erfafscheidingen e.d.	0	0
		- Vlonder- en brugmateriaal, waterbeheer e.d.	0	0
		Bomenbeheer: VTA en snoeien, incl. taxatie	2.100	2.617
		Subtotaal beheer: directe kosten	2.450	2.708
	Totaal beheer		13.950	14.448
Buurtfunctie	Algemene coördinatie	Buurtfunctie, activiteiten, evenementen e.d.	4.950	5.031
		Subtotaal	4.950	5.031
	Directe kosten	Activiteiten, evenementen	175	226
		Vrijwilligersborrel, uitje; attenties	280	290
		Subtotaal	455	516
Totaal buurtfunctie		5.405	5.547	
Ondersteund	Ondersteunend aan beheer- en buurtfunctie als ook aan natuureducatie (niet uit te splitsen)	Huisvestingskosten		
		- Energie en water	1.180	1.056
		- Materiaal- en schoonmaakkosten	150	116
		- Inboedel, buitenmeubilair en onderhoud	665	508
		Stichtingseigen kantoorkosten		
		- Kantinekosten	125	152
		- Kantoorartikelen	50	0
		Drukwerk, printkosten, kopieerpapier	275	296
		- Abbos, boeken, zakelijk betalingsverkeer e.d	350	381
		ICT (computerware, e-mail, internet, telefoon, website)	550	588
		Verzekeringen, locale heffingen, diversen	1.200	439
		Totaal ondersteunde kosten	4.545	3.534
TOTAAL UITGAVEN BEHEER - EN BUURTFUNCTIE			23.900	23.529
RESULTAAT INK. / UITG. BEHEER - EN BUURTFUNCTIE			0	657
NATUUREDUCATIE				
NME	Natuureducatie inkomsten	Natuureducatie 2024	3.750	3.708
		Stichting AFK Schermerfonds		
TOTAAL INKOMSTEN NATUUREDUCATIE			3.750	3.708
NME	Natuureducatie uitgaven	Natuureducatie 2024	3.750	3.708
TOTAAL UITGAVEN NATUUREDUCATIE			3.750	3.708
RESULTAAT INK. / UITG. NATUUREDUCATIE			0	0
Naar balans	TOTAAL RESULTAAT INKOMSTEN / UITGAVEN - Aansluiting liquiditeit		0	657
	Inventaris	Aanschaf minus afschrijvingen	activa	-347
	TOTAAL RESULTAAT OPBRENGSTEN / KOSTEN - Aansluiting eigen vermogen			310

Balans

Eindbalans 2023			
<u>Activa</u>		<u>Passiva</u>	
Inventaris	1670	Eigen vermogen	8332
Liquide middelen	15287		
		Reservering onvoorzien (calamiteit)	3000
		Reservering Slatuinhuis	905
Natuureducatie okt - dec 2021	0	Reservering personeel beheer en onderhoud	3720
		Boomverzorging boomtaxateur m.b.t. 2022	0
		Stichting AFK Schermerfonds	1000
Totaal	16957		16957

Eindbalans 2024			
<u>Activa</u>		<u>Passiva</u>	
Inventaris	1323	Eigen vermogen	8643
Liquide middelen	15944		
		Reservering onvoorzien (calamiteit)	3000
		Reservering Slatuinhuis	905
		Reservering personeel beheer en onderhoud	3720
		Stichting AFK Schermerfonds	1000
Totaal	17267		17267

Opmerkingen bij de begroting en de balans

Totaal resultaat inkomsten / uitgaven (aansluiting op de liquiditeit 31/12/2024).

Het totaal resultaat inkomsten / uitgaven is gebudgetteerd € 0,00 en gerealiseerd €657. Dit is de resultante van op jaarbasis € 286 meer inkomsten en € 371 minder uitgaven dan gebudgetteerd. Budget en realisatie liggen dus dicht bij elkaar. Ook binnen de onderscheiden inkomsten- en uitgavenposten doen zich geen verschillen voor die opmerkelijk zijn, ze liggen binnen een voorziene marge.

Totaal resultaat opbrengsten / kosten (aansluiting op het eigen vermogen 31/12/2024).

Het totaal resultaat opbrengsten / kosten is € 310.